

ULTRAKEVYTLENTÄJÄN LUPAKIRJA

Tämä ilmailumääräys on annettu ilmailulain 1242/2005 45 §:n nojalla.

Sisältö:

1. Yleistä
2. Lupakirjan myöntämisen edellytykset
3. Lupakirjan haltijan oikeudet ja rajoitukset
4. Lupakirjan voimassaoloaika
5. Lupakirjan myöntäminen
6. Lupakirjan uudelleenkirjoittaminen
7. Lupakirjan uusiminen
8. Eroavuus- ja perehdyttämiskoulutus
9. Lisäoikeudet
10. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

1 YLEISTÄ

1.1 Soveltamisala

Tämä määräys koskee ultrakevyellä lentokoneella harjoitettavaan lentotoimintaan vaadittavan lupakirjan vaatimuksia.

1.2 Määritelmiä

Tässä määräyksessä tarkoitetaan:

Ultrakevyellä lentokoneella, ilmailulain 6§ 1 momentin tarkoittamaa aerodynaamisesti ohjattavaa ultrakevyttä lentokonetta,

moottoripurjelentokoneella, moottoripurjelentokonetta, jonka lentoonlähdöt voidaan tehdä vain oman moottorin voimalla,

ilmailuviranomaisella, Suomen toimivaltaista ilmailuviranomaista.

Tässä määräyksessä käytetään ultrakevyistä lentokoneista lyhennettä UL-lentokone ja ultrakevytlentäjän lupakirjan haltijasta lyhennettä UL-lentäjä.

2 LUPAKIRJAN MYÖNTÄMISEN EDELLYTYKSET

2.1 Ikä

Hakijan on oltava vähintään 17-vuotias.

2.2 Tiedot

Hakijalta vaaditaan ilmailuviranomaisen hyväksymän lentokoulutusluvan haltijan antama tietopuolinen koulutus. Hakijalta vaaditaan todistus siitä, että hän on ko-keissa osoittanut ultrakevytlentäjältä vaadittavaa tiedon tasoa seuraavissa oppi-aineissa:

- a) Ilmailun säädökset
- b) UL-lentokonerakenteet ja moottori
- c) UL-lentokonemittarit
- d) aerodynamiikka
- e) ohjausoppi
- f) sääoppi

- g) lentosuunnistus
- h) UL-lentokoneen käyttö ja hoito, lentokäsikirja
- i) ihmisen suorituskyky ja rajoitukset
- j) lentotoimintamenetelmät.

Edellä mainittujen oppiaineiden lisäksi hakijalla on oltava rajoitetun radiopuhelimen hoitajan kelpuus (PEL M2-92 tai PEL M2-93) tai sitä varten voimassa oleva koulutus (TRG M1-11).

2.2.1 Mikäli hakijalla on voimassaoleva purjelentäjän tai kuumailmapallolentäjän lupakirja, hakijalta vaaditaan todistus siitä että hän on kokeissa osoittanut UL-lentäjältä vaadittavaa tiedon tasoa oppiaineissa b) -h) ja j).

2.2.2 Mikäli hakijalla on voimassa oleva luokka- tai tyyppikelpuus lentokoneita varten tai moottoripurjelentäjän lupakirja, hakijalta ei vaadita oppiaineiden a) – j) suorittamisesta koulusta ja todistusta.

2.2.3 Mikäli hakijalla on voimassa oleva tyyppikelpuus helikoptereita varten tai autogyrolentäjän lupakirja, hakijalta vaaditaan todistus siitä että hän on kokeissa osoittanut UL-lentäjältä vaadittavaa tiedon tasoa oppiaineissa b), c), e) ja h).

2.2.4 Mikäli hakijalla on hyväksytysti suoritettu teoriakoulutus jotakin kohdissa 2.2.1-2.2.3 mainittua lupakirjaa varten, voidaan hänet vapauttaa teoriakoulutuksesta ja loppukokeista niiden oppiaineiden kohdalta kuin ko. lupakirjan haltijakin, mikäli aiemmin suoritettuun teoriakoulutukseen liittyvien loppukokeiden suorituspäivämäärät ovat enintään kaksi vuotta vanhoja.

2.2.5 Mikäli hakijalla on jokin vanhentunut kohdassa 2.2.1- 2.2.3 mainittu lupakirja, on hakijalle järjestettävä tarvittaessa täydentävää teoriaopetusta niistä koulutusohjelmaan kuuluvista oppiaineista, joista voimassa oleva lupakirja oikeuttaisi antamaan vapautuksen ja oppilaan on suoritettava hyväksytysti kaikkien oppiaineiden loppukokeet.

2.3 Lentokoulutus ja -kokemus

Hakijalta vaaditaan ilmailuviranomaisen hyväksymän lentokoulutusluvan haltijan ultrakevytlentokurssin mukainen ultrakevytlentokoulutus. Hakijalta vaaditaan todistus siitä, että hän on suorittanut UL-lentäjältä vaadittavalla suoritusohjelman ja hänellä on seuraavissa kohdissa vaadittu lentokokemus:

2.3.1 Hakijalta, jolla ei ole aiempaa lentokokemusta, vaaditaan:

- a) Vähintään 25 lentotuntia UL-lentokoneella, joista vähintään 15 lentotuntia koululentoina ja vähintään 5 lentotuntia yksinlentoina, ja
- b) edellä mainittuihin lentoihin on kuluttava vähintään 5 lentotuntia matkalentoa sisältäen vähintään 150 km:n pituisen matkalennon yksin, jonka aikana on suoritettava lasku pysähtymiseen saakka vähintään yhdelle lentopaikalle, joka ei ole sama kuin lähtölentopaikka.

2.3.2 Hakijalta, jolla on voimassa oleva purjelentäjän lupakirja, vaaditaan:

- a) Vähintään 35 lentotuntia purjelentokoneella ennen lentokoulutuksen aloittamista, ja
- b) vähintään 2 lentotuntia koululentoja UL- lentokoneella, joiden on sisällettävä tämän määräyksen kohdassa 8 tarkoitettu eroavuuskoulutus, ja
- c) vähintään 5 lentotuntia matkalentoja, joihin kuuluu vähintään 150 km:n pituinen matkalento yksin, jonka aikana on suoritettava lasku pysähtymiseen saakka vähintään yhdelle lentopaikalle, joka ei ole sama kuin lähtölentopaikka.

Jos purjelentäjän lupakirjan haltijalla on vähintään 17 lentotuntia mutta alle 35 lentotuntia purjelentokoneella ennen lentokoulutuksen aloittamista, edellytetään purje- ja UL-lentokoneella lennetyksi kokonaislentotuntimääräksi lentokoulutuksen jälkeen 42 lentotuntia. Edellä mainittujen kohtien b), c) ja d) vaatimukset on täytettävä.

2.3.3 Hakijalta, jolla on voimassaoleva tyyppikelpuus helikoptereita varten tai autogyrolentäjän lupakirja, vaaditaan vähintään 10 lentotuntia koululentoja UL-lentokoneella.

2.3.4 Hakijalta, jolla on voimassa oleva moottoripurjelentäjän lupakirja tai voimassa oleva luokka- tai tyyppikelpuutus lentokoneita varten, vaaditaan vähintään kaksi tuntia koululentoja UL-lentokoneella.

2.3.5 Hakijalta, jolla on vanhentunut kohdissa 2.3.2 - 2.3.4 mainittu lupakirja, vaaditaan edellä mainittujen kohtien mukaisen koulutuksen lisäksi, lennonopettajan arviontikoululennon pohjalta koulutuspäällikön tai päälennonopettajan määrittelemä lisäkoulutus.

2.4 Taito

Hakijalta vaaditaan todistus siitä, että hakija on lentokokeessa:

- a) suorittanut UL-lentäjältä vaadittavalla suoritustasolla sekä normaalit että hätätilanteiden vaatimat ohjausliikkeet UL-lentokoneella, ja
- b) osoittanut valmiutensa noudattaa ilmaliikennepalvelun toimintaohjeita ja menetelmiä.

Hakijan on suoritettava koko lupakirjakurssi ja kaikki tietopuoliset kokeet hyväksytysti ja täytettävä kohdan 2.3 kokemusvaatimukset ennen lupakirjan myöntämiseksi lennettävää lentokoetta.

2.5 Lääketieteelliset vaatimukset

Hakijalla on oltava voimassa oleva luokan 1,2 tai 4 lääketieteellinen kelpoisuustodistus.

3 LUPAKIRJAN HALTIJAN OIKEUDET JA RAJOITUKSET

3.1 Oikeudet

3.1.1 UL-lentäjän lupakirjan haltija on oikeutettu toimimaan ilman korvausta UL-lentokoneen päällikkönä seuraavasti:

- a) lentämään yksinlentoja ja
- b) kuljettamaan matkustajia edellyttäen, että
  - hänellä on vähintään 35 lentotuntia UL- lentokoneella, joista vähintään 15 tuntia yksinlentoina, ja
  - hän on suorittanut hyväksytysti tarkastuslennon matkustajankuljetusoikeutta varten ja tarkastuslentäjä on tehnyt nimikirjoituksellaan vahvistetun merkinnän matkustajankuljetusoikeudesta lupakirjan haltijan lentopäiväkirjaan ja antanut ilmailumääräyksen TRG M1-6 mukaisen tarkastuslento-lausunnon.

3.1.2 Jos UL-lentäjän lupakirjan haltijalla on voimassa oleva purjelentäjän, moottoripurjelentäjän tai autogyrolentäjän lupakirja matkustajankuljetusoikeudella tai luokka- tai tyyppikelpuutus lentokoneita varten tai helikopterin tyyppikelpuutus, hän on oikeutettu kuljettamaan matkustajia myös UL-lentokoneella.

3.2 Rajoitukset

UL-lentäjän lupakirjan haltija saa toimia päällikkönä UL-lentokoneessa vain, jos hän on viimeisen 12 kuukauden aikana suorittanut UL- lentokoneella, moottoripurjelentokoneella tai moottorilentokoneella:

- a) Vähintään kaksi lentoa, tai
- b) lentänyt koululennon lennonopettajan kanssa.

UL- lentäjän lupakirjan haltija, jolla on matkustajan kuljetusoikeus, saa kuljettaa matkustajaa, vain jos hän on viimeksi kuluneiden 90 vuorokauden aikana lentänyt UL-lentokoneella, moottoripurjelentokoneella tai moottorilentokoneella ohjaavana ohjaajana:

- a) vähintään 3 lentoonlähtöä ja laskua, tai
- b) koululennon lennonopettajan kanssa.

4 LUPAKIRJAN VOIMASSAOLOAIKA

Lupakirja myönnetään enintään viideksi vuodeksi. Lupakirjan voimassaolon edellytyksenä on, että lupakirjan haltijalla on voimassa oleva luokan 1,2 tai 4 lääketieteellinen kelpoisuustodistus.

5 LUPAKIRJAN MYÖNTÄMINEN

Lupakirjan myöntämistä varten hakijan on esitettävä Ilmailuviranomaiselle ilmailumääräyksessä PEL M1-4 mainitut asiakirjat.

6 LUPAKIRJAN UDELLEENKIRJOITTAMINEN

Ilmailumääräyksessä PEL M1-4 julkaistujen, lupakirjan uudelleenkirjoittamista koskevien vaatimusten lisäksi lupakirjan uudelleenkirjoittamisen edellytyksenä on, että:

- a) hakija on toiminut UL-lentokoneen, purje-, moottoripurjelentokoneen, autoglyron, tai lentokoneen ohjaajana vähintään kahdella eri lennolla lupakirjan päättymistä edeltävien 12 kuukauden aikana, tai
- b) hakija esittää todistuksen voimassa olevasta luokka- tai tyyppikelpuutuksesta lentokoneita varten tai helikopterin tyyppikelpuutuksesta, tai
- c) hakija esittää todistuksen lupakirjan voimassaolon päättymistä edeltävien 12 kuukauden aikana jollakin kohdassa 6 a) tai b) mainitulla ilma-aluksella lennetyistä, kyseistä lupakirjaa koskevan ilmailumääräyksen rajoituksia koskevan kohdan tarkoittamasta koululennosta, tai
- d) hakija esittää lausunnon enintään kolme kuukautta vanhasta hyväksytysti suoritetusta lentokokeesta tai tarkastuslennosta jollakin kohdassa 6 a) mainituista ilma-aluksista, tai
- e) hakija esittää lausunnon enintään kolme kuukautta vanhasta hyväksytysti suoritetusta lentokokeesta tai tarkastuslennosta kohdassa 6 b) tarkoitetun luokan tai tyyppikelpuutuksen myöntämistä tai voimassaolon jatkamista varten.

7 LUPAKIRJAN UUSIMINEN

Vanhentuneen lupakirjan uusimisesta määrätään erikseen (ilmailumääräykset PEL M1-4 ja PEL M1-5).

8 EROAVUUS- JA PEREHDYTTÄMISKOULUTUS

8.1 Eroavuuskoulutuksen UL- lentokoneelle, jossa on lennolla säädettävä potkuri, sisään vedettävät laskutelineet, kannuspyörälaskuteline, pyöräkellukkeet, sukset tai joka on varustettu muilla poikkeavilla laitteilla tai ominaisuuksilla, tulee sisältää riittävästi harjoituksia, jotka sisältävät järjestelmien kaikki toimintamenetelmät normaaleissa ja hätätilanteissa.

8.2 Eroavuuskoulutuksen voi antaa UL- lennonopettaja tai tyyppiin hyvin perehtynyt henkilö. Eroavuuskoulutuksen antaneen henkilön on tehtävä nimikirjoituksellaan varmennettu merkintä koulutuksesta koulutetun ohjaajan lentopäiväkirjaan

8.3 Jokaiselle uudelle UL- lentokonetyypille on ohjaajan saatava perehdyttämiskoulutus. Koulutuksessa on perehdyttävä lento-ohjekirjaan.

Edellä olevat vaatimukset eroavuuskoulutuksesta eivät koske vastaavan koulutuksen saanutta moottorilentäjän lupakirjan ja moottoripurjelentäjän lupakirjan haltijaa.

9 LISÄOIKEUDET

9.1 Vesilento-oikeus

Vesilento-oikeuden saamiseksi UL-lentäjän on saatava hyväksytyn ohjelman mukainen koulutus ja hänen on täytettävä seuraavat vaatimukset:

9.1.1 Hänellä tulee olla tiedot seuraavista aiheista:

- a) vesiliikennettä, vesilentokoneita ja niiden käyttöä koskevat lait, asetukset ja määräykset sekä vesiliikenteessä käytettävät hätämerkinannot, hätäliikenne ja pelastuspalvelumenetelmät vesiliikenteessä
- b) vesilentokoneiden ohjaustekniikka ja käsittely eri sääolosuhteissa vesiliikenteessä ja rantautumisessa sekä hätätilannetoimenpiteet.
- c) vesilentokoneen käyttö, hoito ja huolto sekä erityisominaisuudet kuten aerodynaamiset ominaisuudet, kellukkeiden vastustekijät sekä suorituskykyvertailut vastaaviin maakoneisiin ja vesikoneilta vaadittava erikoisvarustus ja sen käyttö.

9.1.2 Lentokokemus

- a) Kokonaislentokokemus vähintään 35 lentotuntia, joista vähintään 15 lentotuntia yksin UL-lentokoneella ennen vesilentokoulutuksen aloittamista,
  - jos koulutettavalla on voimassaoleva luokkakelpuus lentokoneille, on hänellä oltava vähintään 5 lentotunnin kokemus UL-lentokoneen ohjaajana ennen vesilentokoulutuksen aloittamista,
  - jos koulutettavalla on voimassaoleva moottoripurjelentäjän lupakirja ja vähintään 35 lentotunnin kokonaislentokokemus moottoripurjelentokoneella ja UL-lentokoneilla, on hänellä oltava vähintään 5 lentotunnin kokemus UL-lentokoneen ohjaajana ennen vesilentokoulutuksen aloittamista,
- b) viisi tuntia koululentoja ja 50 laskua veteen UL-lentokoneella ja
- c) on suorittanut hyväksytysti lentokokeen vesilento-oikeutta varten.

Itsenäinen vesilentolento toiminta edellyttää että, lentokoulutusluvan haltijan koulutus päällikkö tai päälennonopettaja on varmentanut nimikirjoituksellaan hyväksytysti suoritetun koulutuksen lupakirjan haltijan lentopäiväkirjaan ja tarkastuslentäjä on antanut ilmailumääräyksen TRG M1-6 mukaisen tarkastuslentolausunnon

9.1.3 Mikäli ohjaajalla on voimassa oleva vesilentokelpuus moottorilentokoneita varten, hän on oikeutettu lentämään myös UL-vesilentokoneella vedestä.

9.2 Hinauslentäjäoikeus

Hinauslentäjäoikeuden saamiseksi liitimien, purjelentokoneiden ja mainosten hinomiselle ultrakevytlentäjän on saatava hyväksytyin ohjelman mukainen koulutus ja täytettävä seuraavat vaatimukset:

9.2.1 Hänellä tulee olla tiedot:

- a) hinauslentotoiminnasta annetuista määräyksistä,
- b) hinauslentotoimintaan liittyvien välineiden toimintakuntauuden tarkastamisesta,
- c) hinauslentojen suorituksessa noudatettavista menetelmistä,
- d) hinauslentokoneen saavutusarvoista hinattaessa yksi- tai useampipaikkaisia purjelentokoneita,
- e) eri purjelentokonetyypeille sopivista hinauslentonopeuksista,
- f) hinauslentokoneen sakkausnopeuksista eri lentoasuissa,
- g) hinausköyden pudotuksesta ennen laskua ja laskusta hinausköyttä pudottamatta,
- h) merkinannoista hinauslentotoiminnassa,
- i) siirtohinauksen suorittamisesta,
- j) vaaratilanteiden aiheuttamista toimenpiteistä.

9.2.2 Lentokokemus:

- a) Kokonaislentokokemuksen on oltava vähintään 150 lentotuntia, josta vähintään 100 lentotuntia lentokoneella, moottoripurjelentokoneella tai ultrakevyellä lentokoneella, joista vähintään 70 lentotuntia ultrakevyellä lentokoneella ennen hinauslentokoulutuksen aloittamista, ja

- b) 20 hinausta hinauslentäjän kelpuutuksen tai hinauslentäjäoikeuden omaavan lennonopettajan valvonnassa, ja
- c) vähintään 10 koululentoa lentokonehinauksessa purjelentokoneella, ja
- d) on suorittanut hyväksytysti lentokokeen hinauslentäjäoikeutta varten.

Itsenäinen hinauslentotoiminta edellyttää että, lentokoulutusluvan haltijan koulutuspäällikkö tai päälennonopettaja on varmentanut nimikirjoituksellaan hyväksytysti suoritettun koulutuksen lupakirjan haltijan lentopäiväkirjaan ja tarkastuslentäjä on antanut ilmailumääräyksen TRG M1-6 mukaisen tarkastuslentolausunnon

9.2.3 Mikäli ohjaajalla on hinauslentokelpuus moottorilentokoneilla tai hinauslento-oikeus moottoripurjelentokoneella, hän on oikeutettu hinaamaan myös UL-lentokoneella.

10 VOIMAANTULO JA SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

10.1 Tämä ilmailumääräys tulee voimaan 1.6.2009 ja kumoaa 20.12.2007 annetun ilmailumääräyksen PEL M2-70.

10.2 Ennen tämän määräyksen voimaantuloa aloitettu koulutus voidaan suorittaa loppuun 31.12.2009 mennessä.

10.3 Ilmailumääräyksen PEL M2-70 12.1.2000 perusteella myönnetyn tai uudelleen kirjoitetun ohjaustavan A ultrakevytlentäjän lupakirja voidaan muuttaa kyseisen määräyksen kohdassa 8.1 mainitulla menettelyllä tämän määräyksen mukaiseksi UL-lentäjän lupakirjaksi asianomaisen lupakirjan voimassaoloaikana.
